तरीकाहरूको सम्बन्धमा सुप्रबन्ध र पर्याप्त नियमहरू छन्, छैनन्; भए तिनीहरूको पालन गरिएको छ छैन,

(च) सरकारी ऋण, डिपोजिट, पेश्की, उज्राती तथा व्याज र ऋण निवारण कोषको लेखा वा व्याज र ऋण विमोचनको निमित्त पर सारिएका रकम, व्याज र ऋण विमोचन गरिएको रकमहरूको लेखा, र श्री ५ को सरकारको निर्णयानुसार गरिएको खरीद–विक्री, औद्योगिक तथा व्यवसायिक सेवाका कामहरूको आम्दानी खर्चको लेखा जिन्सी नगदीको मौजदात तथा आर्थिक व्यवहारको निमित्त पर्याप्त व्यवस्था र नियमहरू छन् छैनन्, भए तिनीहरूको पालन गरिएको छ छैन, र

(छ) सरकारी भण्डार, गोदाम र तहबीलको मौज्दात ठीक छ छैन ।

६. महालेखा परीक्षकले औचित्यको दृष्टिकोणबाट परीक्षण गर्ने कुराहरूः– देहायका कुराहरूको सम्बन्धमा महालेखा परीक्षकले औचित्यको विचार गरी परीक्षण गर्नेछः–

(क) निकासा अनुसार खर्च गरेको भए तापनि बेमुनासिब तरीकाले वा चल अचल राष्ट्रिय धन बरबाद हुनेगरी खर्च भएको महालेखा परीक्षकले बिचले देखेमा त्यस्तो खर्च र निकासाको सम्बन्धमा, र

(ख) चल अचल राष्ट्रिय धनको अनुदान वा राजस्वको अभि हस्तांकान वा खानी, जङ्गल, जल शक्ति आदिका सुविधा प्रदान सम्बन्धमा पट्टा, लाइसेन्स, अधिकार र कुनै अन्य प्रकारबाट राजस्व वा चल अचल राष्ट्रिय धन त्याग गर्ने गरी जारी गरिएको सबै निकासाहरूको सम्बन्धमा ।

७. श्री ५ महाराजाधिराजमा वार्षिक रिपोर्ट चढाउनेः महालेखा परीक्षकले आफूले गरेको लेखा परीक्षणको नतिजाको वार्षिक रिपोर्ट आफ्नो आलोचना र सुझावसहित श्री ५ महाराजाधिराजमा चढाउनेछ ।

तर तत्काले कारवाइ गर्नुपर्ने चल अचल राष्ट्रिय धनको हानी नोक्सानी भएको वा हुने देखिएमा तत्सम्बन्धमा निजले जुनसुकै बेलामा पनि रिपोर्ट चढाउन सक्नेछ ।

८. स्वशासित संस्थाहरूको लेखा परीक्षण गर्नेः (१) सञ्चित कोष वा सरकारी अरू कोषबाट शेयर खरीद भैराखेका वा ऋण दिइराखेको वा श्री ५ को सरकारले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम सञ्चालक समितिको एक वा एकभन्दा बढी सञ्चालक मुकरर गर्न पाउने भैराखेको वा लेखा परीक्षक (अडिटर) मुकरर गर्न पाउने

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भैराखेको कुनै स्वशासित संस्थाको लेखा, नगदी जिन्सीको मौज्दात र तत्सम्बन्धी कागजातहरू महालेखा परीक्षकबाट जंचाउने श्री ५ महाराजाधिराजबाट स्वीकृति बक्सेमा सो बमोजिम गर्नु महालेखा परीक्षकको कर्तव्य हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम महालेखा परीक्षकले कुनै स्वशासित संस्थाको लेखा परीक्षण गर्दा सो संस्थाबाट पाउने दस्तूर बारेको व्यवस्था यो ऐन अन्तर्गत बन्ने नियममा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

९. नेपाल अधिराज्यको संविधान लागू हुनुभन्दा अघिको लेखा परीक्षणः— नेपाल अधिराज्यको संविधान लागू हुनुभन्दा अघिको बिकास कोष वा संयुक्त कोष सम्बन्धी लेखा परीक्षण हुन बांकी लेखाको परीक्षण महालेखा परीक्षकले गर्नेछ।

१०. लेखा परीक्षण सम्बन्धी निर्देश दिने र नियम बनाउने अधिकारः- (१) नेपाल अधिराज्यको संविधान वा प्रचलित नेपाल कानूनको अधीनमा रही महालेखा परीक्षकले लेखा सम्बन्धी व्यवस्था मिलाउन र नियमितता ल्याउनको लागि समय समयमा निर्देश दिन सक्नेछ।

(२) यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्नको लागि आवश्यक नियमहरू महालेखा परीक्षकले बनाउन सक्नेछ तर श्री ५ महाराजाधिराजबाट स्वीकृति प्राप्त नगरी ती नियमहरू लागू हुनेछैनन्।

११. शाही विशेषाधिकारको संरक्षणः— यो ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले पनि श्री ५ महाराजाधिराजको कार्यकारिणी सम्बन्धी विशेषाधिकारलाई लुप्त गर्ने सीमित गर्ने वा घटाउने छैन।

१२. बचाउः नेपाल अधिराज्यको संबिधानको धारा ५५(४) अनुसार यो ऐन निस्कृय भएमा यो ऐनलाई कुनै अर्को नेपाल ऐनले खारेज गरे सरह मानिई यो ऐन अन्तर्गत भए गरेका काम कुरामा नेपाल कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१० को दफा ४ लागू हुनेछ।

लालमोहर सदर मिति २०१८।४।५।५। मा

आज्ञाले—
प्रद्युम्नलाल राजभण्डारी
श्री ५ को सरकारको सचिव,
कानून, न्याय तथा संसदीय प्रबन्ध मन्त्रालय।

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।